

ואמרו שבנהרדעא מחזירים הקדושין ובשאר בבל אין מחזירים הקדושין. וכן הסיק רב פפא להלכה. אשה שמתה — אין לה כתובה.

מתה לאחר הנישואין, גם לפי מה שנהגו שאם מתה בשנתים הראשונות מחזיר לה מחצית מהנדוניה שהכניסה, אין בכלל זה הסבלונות וכסף הקדושין שנתן לה, אלא באלו הוא יורשה כעיקר הדין (חלקת מחוקק ג סק"ה עפ"י מהרי"ל).

ד. מת הוא קודם שנשאה — יש לה כתובה (עכ"פ כשכתב לה, וכנ"ל). ולענין חזרת הקדושין — בתחילה רצו לתלות זאת במחלוקת תנאים, ודחו ואמרו שלדברי הכל אין הקדושין חוזרים, שאומרת 'תנו לי בעלי ואשמח עמו' — כלומר אני מזומנת להשלים תנאי הקדושין ואין העכבה מצדדי. יש אומרים שמנהג כמה קהילות שכשמת הבעל, טבעת הקדושין נישומת בכתובתה (עפ"י מהר"ם לובלין ור"מ מינץ. מובאים בבאה"ט ג סק"ה). ובחלקת מחוקק (שם) תמה על כך.

ה. זינתה ברצון אין לה כתובה.

ולענין חזרת הקדושין — אין מפורש בגמרא, ושמה תלוי במחלוקת הנ"ל האם קדושין לטיבועין ניתנו. ולרב פפא נראה שחוזרים, דהו"ל בכלל 'הדרא בה איהי'. ואילו לאמימר לעולם אין הקדושין חוזרים משום גזירה שמה יאמרו קדושין תופסין לו באחותה.

ו. אשת ישראל שנאנסה, הריהי מותרת לו. ואם מגרשה שלא כדין — יש לה כתובה, וקידושיה אינם חוזרים.

ז. אשת כהן שנאנסה — יש לה כתובה. ולענין חזרת הקדושין — לרבי מאיר (ורבי יהודה הנשיא), אינה מחזרת הקדושין, שלטיבועין ניתנו. לרבי יהודה (ורבי נתן) — מחזרת. ולרבי יוסי — ספק, הלכך תחזיר מחצה (שכך נראה להם לחכמים לתקן כאן מפני הספק. עתוס' סב:). ולמסקנת אמימר, לעולם אין הקדושין חוזרים משום גזרה, כאמור.

זינתה או מרדה בו לאחר נישואין, יש אומרים שהקדושין חוזרים, לפי שאין שייכת הגזרה. ויש חולקים (ע' בשו"ת מהרי"ל סא ובחדשות ר; חו"מ ג, א; שו"ת הרדב"ז ח"ו בקמד).

דפים קמה — קמו

רמב. המארס אשה ולא נשאה, האם סבלונות ששלח לה חוזרים?

השולח סבלונות לבית חמיו; שלח במאה מנה, ואכל שם סעודת חתן [או שתה] אפילו בדינר — אין נגבים. לא אכל — נגבים. אכל פחות מדינר — אין נגבים (רבא. ולפי גרסת ר"ח, נסתפקו בזה שמה נגבים לפי היחס, כגון שלח מאה ואכל בחצי דינר — גובה חמשים). שגרו לו סעודתו למקומו, או ששלחו אכל שם ולא הוא — ספק.

נחלקו הראשונים בדינים הללו שנשאר בספק, האם ידה על התחתונה או על העליונה. ודוקא כששלח סבלונות העשויים ליבלות, כגון אכלים (ויש אומרים: רק אכלים מועטים. ע' בראשונים), אבל סבלונות חשובים שאינם עשויים ליבלות, כגון תכשיטי כסף וזהב — אפילו אכל שם, נגבים (כן אמרו חכמים באושא, כפרשב"ם). ואולם מיני צעיפים וקישורי נשים שהם דברים קלים — אינם נגבים. שלח סבלונות העשויים ליבלות ולא בלו — נסתפק רבא.

מפרשב"ם נראה לכאורה שהספק הוא רק כשיש גם סבלונות שאין עשויים ליבלות החוזרים, האם חוזרים גם אותם העשויים ליבלות שלא בלו. אבל מהרש"א פירש דבריו בענין אחר.

ודוקא כשחזר הוא או שמתה או שמתה היא (רמב"ם זכיה ו, כא), אבל חזרה בה היא — הכל חוזר, אפילו אגודת ירק (רבין סבא, כפרשב"ם). ושמיין להם דמי בשר בזול (רב הונא בריה דרב יהושע), כלומר עד שלישי פחות, ולא במחירים המלא.

א. יש מפרשים שלדברי רבין, אין חילוק אם אכל החתן בבית חמיו אם לאו [שנשתנה הדבר בזמנו מכפי שהיה נהוג בזמן המשנה], אלא כל שחזר בו הוא או שמת אחד משניהם — סבלונות קיימים חוזרים וסבלונות שבלו בשימושם אינם חוזרים.

ונחלקו בדבר הפוסקים; האם הכל תלוי באכילת החתן, ואין חילוק אם הסבלונות בעין אם לאו, או אין תלוי באכילה אלא רק אם הסבלונות קיימים או שבלו (ע' שו"ע ורמ"א נ, ג).

ב. כתב הרמב"ם: כשחזרה בה הכלה, אפילו סעודות שעשה למרעיו וכד' — חייבת לשלם. אם כששלח סבלונות פירש שיחזרו עמה לבית בעלה — בין שאכל בין שלא אכל, נגבים. פירש שתשתמש בהם בבית אביה — בין שאכל בין שלא אכל, אין נגבים.

כן פרשב"ם. וכתב שאין חילוק במפרש בין סבלונות מרובים למועטים, אלא הכל תלוי במה שפירש. ומהרש"א הוסיף בדעתו שאין חילוק בין עשויים ליבלות לאינם עשויים ליבלות, שכל שפירש שיחזרו עמה, אפילו עשויים ליבלות — נגבים, ואם פירש שתשתמש בהם שם, אפילו אינם עשויים ליבלות, אם בלו בגלל השימוש או שנגנבו ואבדו — אין נגבים. ולדעת מהרש"ל כשאין עשויים ליבלות ובלו — נגבים.

ויש מפרשים שהסיפא מדברת בשאכל שם, אבל לא אכל — אפילו פירש שתשתמש שם — נגבים (ערמב"ן).

נסתפקו בגמרא (לגרסת רשב"ם) באופנים שהסבלונות נגבים בחזרה; למי שייך השבח ששבחו הסבלונות, לחתן — הואיל וכשהם בעין חוזרים אליו הריהם ברשותו, או שמא לבית חמיו — הואיל ואם ייגנבו או ייאבדו צריכים לשלם, הרי ברשותם השביחו. תיקו.

מקום שנהגו שאין מחזירים הסבלונות — אין חוזרים (כן מבואר בכרייתא דרבי יהודה הנשיא, לפי פירוש הגמרא, כפרשב"ם).

דף קמו

רמג. בעל שנכנס עם אשתו חדשה למקום סתר כדי לבדוק אם בעלת מום היא, ומתה — האם הוא יורשה? זה היה מעשה באחד שנכנס אחר אשתו לחורבה לבדוקה אם אינה תותרנית, ואמרו חכמים: הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבדוקה, מתה — אינו יורשה.

רשב"ם פירש בנשואה, והואיל ובדעתו היה לגרשה אם ימצאנה בעלת מום, ומתה עד שלא נתפייסו — אינו יורשה. ומכאן כתב לשמוע שאדם שמתה אשתו מתוך קטטה שיש בדעתו לגרשה — שוב אינו יורשה. [ודוקא כשגמר בדעתו לגרשה ומוכה הדבר על ידי מעשיו (ע' אילת השחר)]. וכן פסק הר"ד (כאן ובכתובות ס:), שכיון שאינו נוהג עמה כשורה ומורד בה — אינו יורשה. ואילו ר"י בן מגאש והמרדכי כתבו, דוקא כאן שיש לו טענת 'מקח טעות'. והרמב"ן השיג.